

Střední škola obchodu,
služeb a podnikání
a Vyšší odborná škola

Kněžskodvorská 33/A, 370 04 České Budějovice

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno autora: Mgr. Barbora Jášová

Datum vytvoření: 15. 09. 2013

Číslo DUMu: VY_32_INOVACE_15_CJL_2

Ročník: III.

Český jazyk a literatura

Vzdělávací oblast: Jazykové vzdělávání a komunikace, Estetické vzdělávání

Vzdělávací obor: Literatura, estetické vzdělávání

Tematický okruh: Lidská práce a záliby, estetické a funkční normy při tvorbě a výrobě předmětů používaných v běžném životě

Téma: František Nepil: Chlum u Třeboně

Metodický list/anotace:

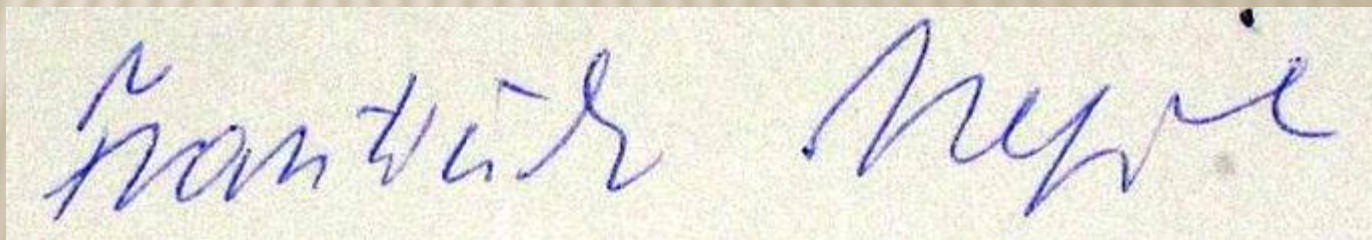
Výklad učiva, stručné poznámky, otázky k textu v čítance, pro zpestření doplněno hlasem autora – připojení k internetu.

FRANTIŠEK NEPIL

Chlum u Třeboně

FRANTIŠEK NEPIL

- × 10. února 1929 – 8. září 1995
- × byl propagačním referentem, pracoval jako textař, působil v Československém rozhlasu, později byl spisovatelem
- × psal drobné fejetony, které také často sám svým osobitým projevem předčítal

A photograph of a handwritten signature in blue ink on a light-colored, textured paper. The signature is written in a cursive, flowing style and reads "František Nepil".

KNÍŽKY PRO DOSPĚLÉ

- × *Střevíce z lýčí*
- × *Dobré a ještě lepší jitro*
- × *Malý atlas mého srdce*
- × *Dobrou a ještě lepší neděli*

Některé povídky četl v rozhlase.

KNÍŽKY PRO DĚTI

× *Já Baryk (ukázka)*

http://www.youtube.com/watch?v=m_euebTx4l8

× *Polní žínka Evelýnka*

× *Makový mužíček*

× *Štuclinka a Zachumlánek*

× *Domeček u tří koťátek (ukázka)*

<http://www.youtube.com/watch?v=EPcaw-qY-fY>

Z některých knížek vznikly Večerníčky.

PŘEČTI UKÁZKU V UČEBNICI, S. 226-227

- Autor se v knize vyznává z obdivu i úcty k sochařství. Jaký je váš vztah k profesi, na niž se připravujete? Dokázali byste ostatním zajímavě vyprávět o práci, popř. činnostech, které vás baví?
- Zjistěte (např. v místní knihovně), které jiné knihy Vladimír Preclík vydal.
- Znáte některého jiného sochaře, tvořícího v minulosti nebo současnosti?
- Zjistěte autora nejbližší sochy nebo pomníku ve vašem okolí.

► FRANTIŠEK NEPIL

V knize *Lipová alej* provází F. Nepil čtenáře naší vlastí, tehdy ještě Československem, a vypráví o velkých městech i odlehlých samotách. Zajímají ho nejen přírodní a historické zajímavosti, ale především prostí lidé, s nimiž se na svých cestách setkal.

CHLUM U TŘEBONĚ

Když řeknu Chlum u Třeboně, měl bych se rozpovídat nejspíš o těch, kdo toto místo navštěvovali, jenomže těch bylo! Muzikanti, a nejenom Vítězslav Novák a Oskar Nedbal, co napsal Z pohádky do pohádky; spisovatelé a básníci, a nejenom Antonín Sova, Gabriela Preissová a František Hrubín, co napsal o kuřátku, jak zabloudilo v obilí. A také Ferdinand d'Este, jemuž patřil chlumský zámek a bez něhož by nemohl ani pořádně začít Haškův Švejk. Jenomže mě v Chlumu pozvali do sklárny a chce se mi mluvit především o ní.

Jsem vždycky rád, když mě někdo pozve, ať se podívám na jeho práci. Protože na lidi, a hlavně na machry při práci je pokoukání!

V Chlumu jsem se takhle potěšil pohledem na práci sklářů. Skláren je u nás spousta – od Harrachova, přes Nový Bor a Škrdlovice až po Poděbrady a Nížbor, kde jsem viděl sklárnu poprvé. Jenomže v Chlumu se mi potvrdilo mé dávné podezření.

Dávno jsem si totiž všiml, že zedník je prostě zedník, tedy člověk, který se vyučil u jiného zedníka nebo teda v učilišti. Zrovna tak jako švec, saldokontistka, řidič, elektrikář nebo zahradnice. Ale hezky dlouho jsem měl podezření, že některá povolání jsou ve spojení s čertem; že je to černá magie, a ne zaměstnání.

A měl jsem nos! V Nížboru jsem si říkal, že si ve sklárně čerty asi pěstují. Ale v Chlumu jsem přišel na to, že je tomu vlastně naopak: že si čerti nad svým peklištěm u dělali sklárnu. Aby to tak nebylo do očí. Asi jako

226

si třeba krtek zamaskuje svou chodbičku tím, že nad ní pořídí hromádku hlíny.

Sklárna se skládá z mnoha oddělení, například z pukárny, kde novým sklínkám ulámou nadbytečné nožičky a ouška a kde se s většinou skleniček bříkne do bedny, aby se rozpráskly na tisíc kusů. Dále se skládá z brusírny neboli šlejfirny, kde se na sklo dělají ta samá znamení, tytéž hvězdičky, jaké mají černokněžníci na klobouku. A skládá se i z leštírny, kde to hotové sklo tiše leží ve vanách plných kyseliny, a když okolo něho projedete, upadne vám za vrátnici nohavice nebo rukáv. Avšak především se každá sklárna skládá z hutě, a do té když nahlédnete, tak jste doma!

V každém jiném oddělení jsou totiž lidé zrovna takoví jako vy, například Novotný, Kubištová, Havlena, Tkadlec nebo Silberstein. Ale v hutě ne. Tam sedí okolo pece Satanáš vedle Belzebuba, Luciper vedle Dasiáše a Dábel vedle Trepifajksla, pod stoličkou mají láhev citronovky nebo moštu, aby vás ožulili, abyste si mysleli, že si občas usrknou, když je tam takové horko. Ale co vás nemá! Usrknou si, jenomže ne citronovky. Oni dlouhým brčkem, dlouhou pišťalou cucají z kotle rozpáleného do běla žhavé, tekuté sklo! A když si všimnou, že je pozorujete, přestanou srkat, vytáhnou pišťalu z té žhavé pece a začnou před vámi dělat, že si jen tak hrají, že si pro své potěšení dělají tím brčkem žhavé bubliny. Zrovna tak, jako když děti vypouštějí brčkem mýdlové bubliny z bublifuku.

Hut je nejhezčí z celé sklárny. Ale ještě pěknější je ta souhra u pece. Každý dasiáš má svého pomocníka na stříhání a odebrání těch žhavých bublin a ti pomocníci mají zase své čertandy s vidlemi, co odnášejí žhavé bubliny do pekelných sklípků. A všichni se pohybují vláčně a přesně, aby nikomu neukápl ani kousek toho žiznivého čarování na nohu, nebo dokonce za košili, a pokud ukápně, aby to nebylo moc často.

Tohle je to jediné, v čem se mi staré představy o čertech rozcházejí: vždycky jsem však čítal, že se hádají a perou. A to kdyby dělali, nemohlo by jim vzejít z rukou něco tak krásného, čistého a ušlechtilého, jako je sklo.

Vzpomeňte si na to, až vezmete do ruky skleničku. A zkuste být hodné dlouho takoví svorní a seřaní jako ti dasiáš s pomocníky a čertandami.

saldokontistka úřednice, která vede saldokonto, tj. účetní knihu pohledávek a dluhů
černá magie čarodějnictví, kouzelnictví

- Autor využívá nadsázky. Je jeho líčení práce sklářů věrné?
- Odkud byste mohli znát jméno čerta Trepifajksla?
- Co byste mohli říci o slovech dasiáš, čertanda?

227

ODPOVĚZ NA OTÁZKY:

- ✖ Najdi v textu místa, kde všude bývaly sklárny.
- ✖ K čemu přirovnal autor sklárnu ve Chlumu?
- ✖ Která část sklárny přišla autorovi nejzajímavější a proč?
- ✖ Najdi v textu nadsázku.

ODPOVĚDI

- ✖ Sklárny Harrachov, Nový Bor, Škrdlovice, Poděbrady, Nižbor a Chlum u Třeboně.
- ✖ Sklárna maskuje peklo, pekliště.
- ✖ Nejzajímavější je huť. Tam pracují „čerti, kteří usrkávají sklo brčkem...!“
- ✖ Např.: Rukáv nebo nohavice upadnou, většina skleniček se rozpráskne na tisíc kousků...

ÚKOL:

- ✖ Na základě přečteného textu napiš krátké poznámky do sešitu.
- ✖ Jaký vztah má autor ke sklárně v Chlumu?

CITACE

- × Obr. 1, podpis: SEDLECKÝ. *Soubor:NEPIL autograph.jpg-wikipedie* [online]. [cit. 13.10.2013]. Dostupný na WWW:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:NEPIL_autograph.jpg
- × Obr. 2: SOUKAL, Josef: Čítanka pro tříleté učební obory středních odborných učilišť. Praha: SPN, 2006, ISBN 80-7235-324-1.

POUŽITÁ LITERATURA

- ✖ SOUKAL, Josef. *Čítanka pro tříleté učební obory středních odborných učilišť*. Praha: SPN, 2006, ISBN 80-7235-324-1.